

Streszczenie

Zmiany w użytkowaniu terenu i dostępność antropogenicznych źródeł pokarmu mogą wpływać na dostępność odpowiednich siedlisk, a tym samym na liczebność populacji zwierząt. Bocian biały to gatunek gniazdujący blisko siedzib ludzkich, korzystający m.in. z antropogenicznych struktur do gniazdowania. W zachodnioeuropejskiej populacji, opisano możliwości adaptacyjne bociana białego w wyborze makrosiedlisk, wskazując na wykorzystanie zasobów pokarmowych dostępnych na składowiskach odpadów. Podobne zachowania zostały udokumentowane w populacji środkowo-wschodnioeuropejskiej, chociaż na znacznie mniejszą skalę. Celem niniejszej rozprawy było zbadanie ekologii bociana białego w kontekście jego adaptacji do antropogenicznych zmian w środowisku. Skupiono się na wskazaniu czynników wpływających na wybór mikro- i makrosiedlisk, jak rodzaj struktury, na której posadowione jest gniazdo, pokrycie terenu, czy warunki pogodowe i retencja wody w glebie, a także odległość do składowiska odpadów. Zbadano także konsekwencje tych wyborów dla sukcesu lęgowego (liczby podlotów). Badania prowadzono na w byłym województwie leszczyńskim w latach 2007-2017 (4313 gniazd) oraz dziesięciu powierzchniach zlokalizowanych w całej Polsce, w latach 2009-2018 (1836 gniazd). Dodatkowo prowadzono obserwacje liczebności i wieku bocianów żerujących na dziesięciu składowiskach odpadów.

Wyniki wskazują, że na prawdopodobieństwo zajęcia gniazda wpływa kompozycja pokrycia terenu, typ struktury, na której posadowione jest gniazdo, oraz odległość do składowiska odpadów w interakcji z rokiem badań. Sukces lęgowy był również powiązany z pokryciem terenu i typem struktury, na której posadowione jest gniazdo. Wykazano także, że typ pokrycia terenu, warunki pogodowe i retencja wody w glebie, oraz odległość od składowiska odpadów wpływają na wybór miejsca gniazdowania, choć tylko typ pokrycia terenu oraz warunki pogodowe i retencja wody w glebie wpływają na sukces lęgowy. Bociany żerują na składowiskach odpadów przede wszystkim w późniejszej części sezonu lęgowego, a ich liczebność nie jest związana z zagęszczeniem lokalnej populacji. To sugeruje, że wśród ptaków korzystających ze składowisk odpadów są także osobniki nielegowe. Żerowanie bocianów na składowiskach odpadów wydaje się być mało rozpowszechnione w Polsce, ale z uwagi na postęp zmian antropogenicznych w środowisku, a także zmian legislacyjnych dotyczących gospodarowania odpadami, procesy wpływające na wybór miejsca gniazdowania i jego konsekwencje dla sukcesu lęgowego, powinny być monitorowane.

6.06.2023 Joanna Białas